

סימן תקכ"ט סעיף א'

מצות יום טוב לחלקו חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתייה. ואל יצמצם בהוצאת יום טוב, וצריך לכבדו ולענגו כמו בשבת. הגה: אסור לאכול ממנחה ולמעלה בעי"ט, כמו בשבת, שזהו מכלל הכבוד (רמב"ם פ"ו); מיהו אם עי"ט שבת, יכול לקיים סעודה שלישית ויאכל מעט פת לכבוד יום טוב. ומצוה ללוש פת בעי"ט לכבוד יום טוב (מהרי"ל הל' יום טוב), כמו בערב שבת, כמו שנתבאר לעיל סימן רמ"ב. וחייב לבצוע על שתי ככרות ולקבוע כל סעודה על היין. ובגדי יום טוב יהיו יותר טובים משל שבת. ולא נהגו לעשות בו סעודה שלישית. (ובי"ט מאחרין לבא לבית הכנסת וממהרין לצאת, משום שמחת יום טוב) [גמרא פ' הקורא עומד].

בירור הלכה

דאמרינן האחים שחלקו, שעל נשיהן ובנותיהן אין שמין, ר' אבהו אמר העושה קטלא לבתו, אין מביאין לאמצע, וחולקין בראויה להשתמש בחול אבל בראויה להשתמש ברגל מביאין לאמצע וחולקין, ר' מנא אמר, כלי רגל חולקין, כלי שבת מבעיא (ויש גורסים צריכא), ע"כ. מכאן משמע שיותר טובים יהיו בגדי רגל מבגדי שבת, עכ"ל. וכתב המג"א (ס"ק ד) וז"ל, משום דחייב בשמחה, ומטעם זה נהגו להרבות במיני מאכלים יותר משבת, עכ"ל.

העולה מן הדברים: שיטת הרמב"ם שדין בגד מיוחד, הן לשבת והן ליו"ט, יסודו מדין כבוד, כדכתיב לקדוש ה' מכובד, ולפיכך כיון שעיקר מקרא זה נאמר לגבי שבת, כדכתיב לקדוש ה' מכובד, נראה שבגד של שבת צריך שיהא טוב ומכובד יותר מבגד יו"ט, ובודאי לא פחות ממנו. ולפ"ז יפרש את לשון הירושלמי, שבת מיבעיא, בלשון תמיהה, כי בגדי שבת לא פחותים מבגדי יו"ט כנ"ל. אולם שיטת ההגהות מימוני, שבגדר יו"ט צריך שיהא חשוב מבגד שבת, וכמו שביאר המג"א שהוא מטעם שמחה, וביו"ט יש דין שמחה יתירה משמחת שבת.

ולפ"ז ב' הגרסאות בלשון השו"ע, תלוי הדבר אם פוסק כהרמב"ם או פוסק כהגהות מימוני, ודו"ק.

והנה מקור הדין שצריך לכבדו ולענגו כמו שבת, הוא הרמב"ם (הלכות שביית יו"ט, פ"ו, הלכה טז) וז"ל, כשם שמצוה לכבד שבת ולענגה, כך כל ימים טובים, שנאמר לקדוש ה' מכובד, וכל ימים טובים נאמר בהן מקרא קדש, וכבר ביארנו הכיבוד והעינוג בהלכות שבת, עכ"ל. וכך כתב בהלכות שבת (פרק ל, ה"ב) וז"ל, מכבוד השבת שילבש כסות נקיה, ולא יהיה מלבוש החול כמלבוש שבת, ואם אין לו להחליף משלשל טליתו, "כדי שלא יהא מלבושו כמלבוש החול", עכ"ל. ולפ"ז, אין עיקר הדין שיהא בגד מיוחד לשבת, אלא שלא יהא כחול, ודו"ק. וע"ז כתב הכא, שמדין כבוד אף ביו"ט דינו כשבת שלא יהא מלבושו כחול. ועיקר דין זה נאמר בשבת, לקדוש ה' מכובד, דין כיבוד, ונמשך אף ליו"ט שנאמר בו מקרא קדש, אף שלא נאמר בו לשון כיבוד, ולכך שבת עיקר, ויו"ט כמוהו, ונפק"מ בין שבת ליו"ט בדין קביעת סעודה בערב שבת, שבשבת אסור, כמ"ש שם (הלכות שבת, פ"ל, ה"ד), וביו"ט ראוי, כמ"ש הרמב"ם בהמשך הלכה זו. ולהנ"ל בוודאי שכבוד יו"ט בבגדים לא עדיף מכבוד שבת, ופשוט.

אולם, בהגהות מימוני שם (אות ב) כתב וז"ל, גרסינן בירושלמי בפ"ק דקידושין (פ"א, ה"ד, בסופו) אהא

הלכה פסוקה

בגד יו"ט יהא יותר טוב מיום חול. ונחלקו הראשונים אם בגד שבת יהא יותר טוב מבגד יו"ט או להיפך.

^א יש גורסים 'כשל' שבת, ויש גורסים [יהיו יותר טובים] 'משל' שבת.

פירוש על דרך הסוד

וכתב בספר הליקוטים (וואת הצרכה, פ"א, סימן א) וז"ל, ושבת ויו"ט, בשבת איכא עונג ולא שמחה (וידוע שצפרי דרשו, וזיוס שמחמכס אלו השבתות, ואכמ"ל), וזיו"ט שמחה, כי שבת מאצא ויו"ט מאימא וכו', כי יום טוב עולה ע"ג, שבהם שם ס"ג עם עשר אותיות, עכ"ל. וכמו שהרחיב בשער הכוונות בין קדושת שבת לקדושת יו"ט.

ולפ"ז לכאורה פשוט, שבגדי שבת עדיף טפי מבגדי יו"ט, כי קדושתם גבוה מקדושת יו"ט. אלא שכיון שמוחין של שבת צאים מלבושים תוך שני לבושים - או"א, וזיו"ט צאים תוך לבוש אחד - אמא, לכך

אע"פ שקדושת שבת גדולה יותר, אולם מכוסה יותר מקדושת יו"ט, כי יש לה צ' לבושים, צ' כיווים, ולכך בגדי יו"ט גלויים יותר, כ"כ בחמדת הימים (יו"ט, פ"ב, אות א), עיי"ש. ועוד כתב שם (פסח, פ"ה, אות כ) וז"ל, וילבש בגדי יו"ט, וראוי שיהיו חשובים יותר משל שבת, כי ציו"ט יש שמחה יתירה על ידי הארת אימא שהיא יותר מגולה מאצא, ולכך השמחה מושגת יותר, ולכן צריכים בגדים חשובים ציו"ט יותר משל שבת, עכ"ל. והו' כדברי המג"א, שיש ציו"ט דין שמחה יתירה על שבת,

ולכך צעי בגדים חשובים ציו"ט מאשר שבת. ובקהלת יעקב (ערך בתי) כתב וז"ל, בתי צראי - ר"ל יסוד אמא שהוא מגולה, וכמו שכתב הרב ז"ל בסוד בגדי יו"ט שהן צאצא, והן יקרים מבגדי שבת, עכ"ל, עיי"ש. ולכאורה דבריו דלא כמשנת"ל שיו"ט צאמא ושבת צאצא. ויש לחלק בין בגדים "מכובדים" לבגדים "משמחים", כשורש החילוק בין שיטת הרמב"ם לשיטת ההגהות מימוניות, כמו שנתבאר לעיל צביאור על דרך הפשט.

כתיב (רות, ג, ג) ושמת שמלותיך, ואמרו חז"ל (שבת, ק"ג, ע"ב) א"ר אלעזר, אלו בגדים של שבת. וכן אמרו צירושלמי (פאה, פ"ח, ה"ז) ושמת שמלותיך, וכי ערומה היתה, אלא אלו בגדי שבתה. וכן הוא צעוד מקומות בחז"ל. ואמרו (רות"ר, לרנר, ה; ירושלמי, סס) ושמת שמלותיך, וכי ערומה היתה, אלא אלו בגדי שבתה, מכאן א"ר חנינא, צריך אדם שיהו לו שתי עטיפים, אחת של חול ואחת של שבת. ומשמע שצעי שתיים ולא שלוש, אחד לחול אחד ליו"ט ואחד לשבת. אולם במלצ"ס (משפטים, כב, כו) כתב וז"ל, ושמת שמלותיך עליך, פירשו במדרש אלו בגדי יו"ט, עכ"ל. ויעין עוד דצדריו (כי תא, כא, יג) וז"ל, שגדר שמלה וההבדל צינו ליתר נרדפיו, שמורה על שמלה חשובה, ומלבושי שבת ויו"ט, כמ"ש ושמת שמלותיך עליך, אלו בגדי שבת, עכ"ל. ועיין תורה תמימה (דברים, כא, הערה פא. ודברים כב, הערה כ).

ואמרו (תיקונים, יא, ע"א) בגין דבשבת ויו"ט מתלבשין צכותנות אור, אמר הנביא על כן צאורים כצדו ה', ואוקמהו רבנן כצדו צכקות נקיה. ונמא שבגדים של שבת ויו"ט הם צחינת אור, אורים. ועיין זוה"ק (עקב, רע"מ, רעצ), ותיקונים (נו, ע"א).

וכתב בשער הכוונות (דרוש סדר שבת, דרוש א, קבלת שבת, ד"ה עוד גם הנהגתי) וז"ל, גם הנהגתי שבעת שאלצ"ש החלוק של שבת צע"ש שאכוין בשם קדוש זהריא"ל, וזה השם של החלוק של השי"ת, וכו'. גם צריך האדם ללבוש בגדי לבן וכו', ד' בגדי לבן, שהם לבוש העליון והתחתון ואזור והחלוק כנ"ל. ומספר ד' בגדים אלו כנגד ד' אותיות שם הוי"ה, וכו', ואלו ד' בגדי לבן הם סוד בגדי עולם הצריחה הנזכר בהקדמה דמלכא לבש לבושים דצריחה ציומא דשבתא (ובמדרש אמרו שהלבושו הקב"ה לאדה"ר בגדי שבת). ודע כי אלו הבגדים הם צחינת אור המקיף מצחו, והוא סוד המלבושים, עכ"ל, עיי"ש.